

KĀRTĪBA

dalībai Starta programmā

Satura rādītājs

1.	Informācija par programmu	2
2.	Kam paredzēta Starta programma?	2
2.1.	Programmas dalībnieku atbilstības nosacījumi.....	2
2.2.	Papildus prasības programmas dalībniekiem.....	3
2.3.	Prasības plānotajam projektam	3
3.	Kādu atbalstu sniedz Starta programma?.....	4
3.1.	Atbalsts biznesa plāna sagatavošanai	4
3.2.	Atbalsts projekta realizācijai.....	4
4.	Pieteikšanās kārtība un dalība Starta programmā	4
4.1.	Kas jādara programmas pretendenta pirms došanās uz banku?.....	4
4.2.	Intervija pie konsultanta.....	5
4.3.	Vienošanās par dalību Starta programmā	5
4.4.	Konsultācijas.....	5
4.5.	Apmācības	5
5.	Biznesa plāna sagatavošana un vērtēšana	7
5.1.	Kas ir projekts un kādus izdevumus var finansēt projekta ietvaros?	7
5.2.	Cik liels var būt projekts un kas to finansēs?.....	7
5.3.	Kā banka vērtēs iesniegtos biznesa plānus?	7
6.	Finansiālā atbalsta saņemšana un projekta realizācija	9
6.1.	Saimnieciskās darbības reģistrēšana	9
6.2.	Finansiālā atbalsta līgums	9
6.3.	Starta aizdevums	9
6.4.	Grants saimnieciskās darbības nodrošināšanai	10
6.5.	Grants aizdevuma dzēšanai.....	10
6.6.	Projekta realizācija.....	11

Jaunami dokumenta 5.versijā

- Precizēts atbalsta saņēmēju loks. Uz atbalstu tagad var pretendēt esošie uzņēmēji, kas uzsāk jaunu biznesu citā darbības jomā.
- Precizēts to personu loks, kas var būt komercsabiedrības valdē: vecā redakcija – „tikai komercsabiedrības dibinātāji”; jaunā redakcija – „tikai komercsabiedrības īpašnieki”.
- Noteikts ierobežojums – no aizdevuma līdzekļiem nevar finansēt pamatlīdzekļu iegādi, ja to piegādātājs ir saimnieciskās darbības uzsācēja dalībnieks vai ar saimnieciskās darbības uzsācēju saistītā persona;
- Noteikts ierobežojums – finansiālo atbalstu nevar piešķirt, ja atbalsta saņēmējs ir saņēmis vai paredz saņemt finansējumu par tām pašām attiecināmajām izmaksām citu aktivitāšu ietvaros no valsts, pašvaldības vai Eiropas Savienības līdzekļiem.

1. Informācija par programmu

Starta programmas oficiālais nosaukums ir “**Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai**”, taču šajā dokumentā ērtībai lietosim nosaukumu “**Starta programma**”, kas simbolizē jaunas darbības uzsākšanu cilvēka karjerā.

Starta programmu līdzfinansē Eiropas Sociālais fonds (ESF), Latvijas valsts un Hipotēku banka. Eiropas Savienības fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda ietvaros Starta programmas hierarhija ir šāda:

Latvijas Valsts stratēģiskais ietvardokuments 2007.-2013.gada periodam →

→ 1. darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” (ESF) papildinājums →

→ 1.3. prioritāte “Nodarbinātības veicināšana un veselība darbā” →

→ 1.3.1. pasākums “Nodarbinātība” →

→ 1.3.1.2. aktivitāte “Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai” →

→ projekts “Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai” jeb Starta programma.

Tuvāka informācija par Eiropas Savienības fondiem atrodama internetā: www.esfondi.lv.

Starta programmas darbības laikā līdz 2013.gadam plānots apmācīt 1200 programmas dalībniekus un sniegt finansiālo atbalstu 800 jaunajiem uzņēmējiem. Programmas finansējuma kopējais apjoms ir Ls 23 miljoni.

Starta programmu īsteno Hipotēku banka (www.hipo.lv) saskaņā ar [Ministru kabineta 2009.gada 31.marta noteikumiem Nr.293](#) Par darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.2.aktivitāti “Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai” un 2009.gada 7.augusta līgumu starp Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru (www.liaa.gov.lv) un Hipotēku banku. Atbildīgā ministrija ir Ekonomikas ministrija (www.em.gov.lv).

Hipotēku bankā Starta programmu īsteno bankas struktūrvienība Atbalsta programmu pārvalde ALTUM (www.altum.lv).

Ar aktuālo informāciju par programmu var iepazīties ALTUM mājas lapas www.altum.lv sadaļā “Starta programma (ESF) – atbalsts biznesa uzsākšanai”.

2. Kam paredzēta Starta programma?

Starta programma paredzēta topošajiem uzņēmējiem, kas vēlas uzsākt savu biznesu vai ir uzsākuši biznesu pēdējo 3 gadu laikā, kā arī esošajiem uzņēmējiem, kas vēlas uzsākt jaunu biznesu citā darbības jomā.

2.1. Programmas dalībnieku atbilstības nosacījumi

- Par programmas dalībnieku var kļūt pretendents, kurš ir vismaz **18 gadus vecs** un atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:
  - 1) pretendents neveic un pēdējā gada laikā nav veicis saimniecisko darbību¹;
  - 2) saimniecisko darbību, kurai vēlas saņemt atbalstu, pretendents ir uzsācis pēdējā gada laikā, un pēdējā gada laikā pretendents nav veicis citu saimniecisko darbību¹;
  - 3) saimniecisko darbību, kurai vēlas saņemt atbalstu, pretendents ir uzsācis laikposmā no viena līdz trim gadiem pirms pieteikuma iesniegšanas atbalsta saņemšanai, un pēdējā gada laikā pretendents nav veicis citu saimniecisko darbību¹;
  - 4) pretendents veic vai pēdējā gada laikā ir veicis saimniecisko darbību¹, bet atbalstu vēlas saņemt

¹ Šīs programmas izpratnē tiek uzskatīts, ka pretendents veic saimniecisko darbību, ja tam ir būtiska līdzdalība komersantā vai tas ir reģistrēts kā saimnieciskās darbības veicējs – tas ir komersants vai individuālā uzņēmuma, zemnieku saimniecības vai zvejnieku saimniecības īpašnieks, izņemot pašnodarbinātas personas. Par būtisku līdzdalību komersantā uzskata, ja pretendentam pieder 25 % vai vairāk no komersanta balsstiesīgo akciju vai kapitāldaļu skaita.

saimnieciskās darbības uzsākšanai citā darbības jomā, tai skaitā jauna produkta ražošanai², ar nosacījumu, ka biznesa plāna īstenošanai tiek reģistrēts jauns komersants;

- Programmas dalībnieki, kas atbilst 1) vai 2) nosacījumam, pretendē uz konsultācijām, apmācībām, starta aizdevumu, grantu saimnieciskās darbības nodrošināšanai un grantu aizdevuma dzēšanai.
- Programmas dalībnieki, kas atbilst 3) vai 4) nosacījumam, pretendē uz konsultācijām, apmācībām, starta aizdevumu un grantu aizdevuma dzēšanai.

2.2. Papildus prasības programmas dalībniekiem

Lai kļūtu par programmas dalībnieku, pretendents jāatbilst šādām prasībām:

- pretendents **nav aktuālu parādu Valsts Ieņēmumu dienestam;**
- pretendents **nav aktuālu parādu parādnieku reģistros;**
- pretendents **pēdējo 2 mēnešu laikā nav bijuši aktuāli parādi Latvijas bankas Kredītu reģistrā.**

Ja pretendenta izvēlēta saimnieciskās darbības forma ir komercsabiedrība, tad:

- pretendents var iesaistīt savā komercsabiedrībā kā līdzīpašniekus citus dalībniekus – fiziskas personas, ja tie tāpat kā pretendents atbilst programmas dalībniekiem izvirzītajiem nosacījumiem un prasībām. Kā uzņēmuma līdzīpašnieku nedrīkst piesaistīt juridiskas personas;
- pretendenta komercsabiedrības valdē var būt tikai sabiedrības īpašnieki;
- pretendents jābūt komercsabiedrības valdes loceklim ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību.

2.3. Prasības plānotajam projektam

- Projekta kopējā summa **nepārsniedz Ls 60 000**, pie kam projektiem virs Ls 5 000 vismaz **10%** no projekta summas programmas dalībniekam jāsegādā pašam;
- projekts **netiks** realizēts šādās darbības jomās:
  - lauksaimniecības produktu ražošana un pirmapstrāde;
  - zivju audzēšana, zvejniecība un zivju pārstrāde;
  - vairumtirdzniecība;
  - apdrošināšana, finanšu starpniecība un banku pakalpojumi;
  - transporta līdzekļu, mašīnu un iekārtu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu iznomāšana;
  - operācijas ar nekustamo īpašumu;
  - azartspēles un derības;
  - ieroču ražošana, piegāde vai tirdzniecība;
  - tabakas, alus un alkoholisko dzērienu ražošana un tirdzniecība;
  - kravas transporta pakalpojumu nozarē – transporta līdzekļu un aprīkojuma iegāde.

---

² Jauns produkts šīs programmas izpratnē ietver preces un pakalpojumus, kuri atbalsta saņēmējam vai, ja atbalsta saņēmējam ir saistītās personas, - saistīto personu grupai ir pilnīgi jauni vai kuriem ir būtiski uzlabotas to funkcionālās īpašības un paredzamais lietošanas veids (piemēram, būtiski mainīti tehniskie parametri, sastāvdaļas un materiāli, pievienotā programmatūra, lietotājam draudzīgās īpašības vai citas funkcionālās īpašības).

3. Kādu atbalstu sniedz Starta programma?

Starta programma sastāv no 2 posmiem – **biznesa plāna sagatavošanas un projekta realizācijas.**

3.1. Atbalsts biznesa plāna sagatavošanai

Šajā laikā Starta programmas dalībnieks izstrādā biznesa plānu iecerētā projekta³ realizācijai un vienlaikus var:

- saņemt bezmaksas **konsultācijas** tuvākajā Hipotēku bankas filiālē;
- piedalīties bezmaksas **apmācībās** izvēlētajos apmācību moduļos.

Tuvāka informācija par konsultācijām un apmācībām sniegta 4.sadaļā “Pieteikšanās kārtība un dalība Starta programmā”.

3.2. Atbalsts projekta realizācijai

Pēc iesniegtā biznesa plāna apstiprināšanas bankas kredītkomitejā Starta programmas dalībnieks reģistrē saimniecisko darbību kā komersants vai pašnodarbināta persona (ja tas nav izdarīts jau iepriekš) un saņem šādu finansiālo atbalstu biznesa plānā aprakstītā projekta realizācijai:

- **starta aizdevumu** līdz Ls 54 000 projekta finansēšanai;
- **grantu saimnieciskās darbības nodrošināšanai** līdz Ls 3 600, bet ne vairāk kā 35% no piešķirtā starta aizdevuma summas (programmas dalībniekiem, kuri atbilst 2.1. punktā minētajam 3) vai 4) atbilstības nosacījumam, grants saimnieciskās darbības nodrošināšanai nav paredzēts);
- **grantu aizdevuma dzēšanai** līdz Ls 2 000, bet ne vairāk kā:
  - 20% no piešķirtā starta aizdevuma summas, ja programmas dalībnieks atbilst 2.1. punktā minētajam 1) vai 2) atbilstības nosacījumam;
  - 10% no piešķirtā starta aizdevuma summas, ja programmas dalībnieks atbilst 2.1. punktā minētajam 3) vai 4) atbilstības nosacījumam.

Tuvāka informācija par finansiālā atbalsta nosacījumiem sniegta 6.sadaļā “Finansiālā atbalsta saņemšana un projekta realizācija”.

4. Pieteikšanās kārtība un dalība Starta programmā

4.1. Kas jā dara programmas pretendents pirms došanās uz banku?

- Jāpārlicinās, ka pretendents un viņa iecerētais projekts atbilst programmas prasībām
- ALTUM mājas lapā jāatrod iecerētā projekta realizācijas vietai tuvākā konsultanta koordinātes un telefoniski vai pa e-pastu jāvienojas par intervijas laiku

Pirms došanās uz interviju jā sagatavo šādi dokumenti:

- Jā aizpilda **Pieteikums dalībai Starta programmā** (MS Excel failu ar pieteikuma veidlapu var lejuplādēt no ALTUM mājas lapas www.altum.lv)
- Jā sagatavo **Biznesa idejas apraksts** (veidlapa -- MS Word fails – ALTUM mājas lapā); ja Jums jau ir izstrādāts biznesa plāns, tad to varēs iesniegt Biznesa idejas apraksta vietā
- Jā sagatavo savs dzīves pieredzes apraksts (**CV**) brīvā formā
- Jā izgatavo **pases galvenā atvēruma kopija**

Pretendentiem, kuri jau ir uzsākuši biznesu, papildus iepriekšminētajiem dokumentiem:

- Jā izgatavo komersanta **reģistrācijas apliecības kopija**
- Jā saņem **Uzņēmumu reģistra izziņa** par tiesībām pārstāvēt sabiedrību

³ Starta programmas ietvaros tiek atbalstīti projekti, kuru kopējā summa nepārsniedz Ls 60 000.

- Jāsaņem **Valsts Ieņēmumu dienesta izziņa**, ka nav aktuālu nodokļu parādu

Pretendenti, kuri saskaņā ar 2.1. punktu nav tiesīgi uz grantu saimnieciskās darbības nodrošināšanai un kuriem nav nepieciešamas konsultācijas, atļauts uzreiz iesniegt Finansiālā atbalsta pieteikumu, tam pievienojot biznesa plānu un citus nepieciešamos dokumentus (skatīt 5.3.sadaļu „Kā banka vērtēs iesniegtos biznesa plānus?”)

4.2. Intervija pie konsultanta

- Norunātajā laikā ierodieties uz interviju pie bankas konsultanta un **iesniedziet nepieciešamos dokumentus**, paņemiet līdzi arī savu **pasi**.
- Konsultants iepazīsies ar dokumentiem un pārliecināsies par Jūsu **atbilstību programmas prasībām**.
- Konsultants **pārrunās ar Jums biznesa ideju** un tās realizācijas iespējas Starta programmas ietvaros, kā arī nepieciešamības gadījumā uzdos papildjautājumus par Jūsu iecerēto projektu.
- Konsultants **atbildēs uz Jūsu jautājumiem** par Starta programmu.
- Pēc intervijas Jums **būs jāaizpilda tests** zināšanu un biznesa prasmju pārbaudei (pretendenti, kuri saskaņā ar 2.1. punktu nav tiesīgi uz grantu saimnieciskās darbības nodrošināšanai un nepretendē uz apmācībām, tests nav jāaizpilda)

Rēķinieties, ka intervija un testa aizpildīšana kopā aizņems 1-2 stundas.

4.3. Vienošanās par dalību Starta programmā

Pēc testa rezultātu apkopošanas konsultants uzaicinās Jūs ierasties bankā, lai noslēgtu Vienošanos par dalību Starta programmā, kurā būs noteikti:

- **apmācību moduļi**, kurus programmas dalībniekam jāapmeklē;
- **termiņš**, līdz kuram programmas dalībniekam jāiesniedz bankā biznesa plāns;
- **konsultāciju pieejamība** biznesa plāna sagatavošanas laikā.

4.4. Konsultācijas

Konsultāciju mērķis ir izskaidrot dalībniekiem programmas nosacījumus, koordinēt apmācību apmeklēšanu, novērtēt biznesa idejas perspektīvu, sniegt konsultācijas biznesa plāna izstrādē un divu gadu laikā pēc finansiālā atbalsta/aizdevuma līguma parakstīšanas nodrošināt projekta realizācijas uzraudzību un nepieciešamās konsultācijas.

Jāņem vērā, ka konsultants neteiks Jums priekšā, kāds bizness jāuzsāk, un nerakstīs biznesa plānu Jūsu vietā, tas viss būs jādara Jums pašam. Konsultants iepazīsies ar Jūsu sagatavoto biznesa plānu, norādīs uz tā nepilnībām, novērtēs Jūsu iecerētās idejas dzīvotspēju, norādīs uz iespējām uzlabot biznesa plānu, lai tas atbilstu bankas prasībām. Jārēķinās, ka konsultanta ieteikumu izpilde veicina, taču negarantē pozitīvu bankas lēmumu par finansiālā atbalsta piešķiršanu.

4.5. Apmācības

! Programmas dalībniekiem, kas uzsākuši savu biznesu agrāk, kā 1 gadu pirms pieteikuma iesniegšanas bankā, apmācības nav paredzētas!

Apmācību mērķis ir sniegt programmas dalībniekiem nepieciešamās teorētiskās un praktiskās zināšanas komercdarbības veikšanai un biznesa plāna izstrādei komercdarbības un pašnodarbinātības uzsākšanai.

Apmācības sniedz iepirkuma procedūras rezultātā izvēlētas apmācību firmas/institūcijas visos Latvijas reģionos.

Programmas ietvaros tiek izmantota **modulārās apmācības metode**, kura paredz atsevišķu moduļu izmantošanu dažādās kombinācijās atkarībā no apmācāmajam nepieciešamajām zināšanām. Apmācības tiek organizētas **grupās pa 6-10 cilvēkiem**.

Programmas dalībniekiem tiek piedāvāts:

- viens 80 stundu modulis “**Komercedarbības pamati** (maza biznesa organizācija)” un
- pieci 20 stundu moduļi:
  - **vadības pamati;**
  - **uzņēmējdarbības tiesiskais regulējums;**
  - **uzņēmuma finanšu vadība;**
  - **saimnieciskās darbības uzskaitē un nodokļi;**
  - **mārketinga pamati.**

Programmas dalībnieks atkarībā no nepieciešamajām zināšanām var saņemt apmācības **80 stundu modulī** vai **vienā līdz divos 20 stundu moduļos**, vai **apmācības nesāņemt** nemaz. Katra programmas dalībnieka apmācību programma būs noteikta Vienošanās protokolā, ko programmas dalībnieks parakstījis ar bankas konsultantu.

Apmācību laiks un vieta tiks noteikti atbilstoši programmas dalībnieka vēlmēm pēc attiecīgas apmācību grupas (6-10 cilvēki) nokomplektēšanas. Par apmācību laiku un vietu programmas dalībnieku informēs bankas konsultants.

Jāņem vērā, ka apmācības var iziet gan biznesa plāna sagatavošanas laikā, gan arī vēlāk – projekta realizācijas laikā.

Programmas dalībnieks saglabā tiesības uz Vienošanās protokolā noteiktajām apmācībām arī tad, ja banka ir pieņēmusi negatīvu lēmumu par finansiālā atbalsta piešķiršanu.

5. Biznesa plāna sagatavošana un vērtēšana

Vienošanās protokolā norādītajā laikā Programmas dalībnieks izstrādā biznesa plānu sava iecerētā projekta realizācijai. Turpmākajās apakšsadaļās sniegta informācija, kas Programmas dalībniekam jāņem vērā, izstrādājot biznesa plānu.

5.1. Kas ir projekts un kādus izdevumus var finansēt projekta ietvaros?

Projekts ir noteiktā laika periodā realizējams pasākumu kopums saimnieciskās darbības uzsākšanai (paplašināšanai, modernizācijai). Projekta realizācija un tās rezultātā uzsākamā saimnieciskā un finansiālā darbība tiek aprakstīta biznesa plānā.

Projekts tiek uzskatīts par realizētu, kad ir sasniegts biznesa plānā noteiktais mērķis un tiek nodrošināta ienākumu gūšana no saimnieciskās darbības biznesa plānā paredzētajā apjomā.

Projekta izmaksas ir kopējais līdzekļu apjoms, kas saskaņā ar biznesa plānu ir nepieciešams projekta realizācijai, tai skaitā investīcijas un darbības uzsākšanai nepieciešamie apgrozāmie līdzekļi.

! Projekta ietvaros finansē gan investīcijas, gan apgrozāmos līdzekļus.

! Projekta ietvaros nevar finansēt izdevumus, kas apmaksāti pirms finansiālā atbalsta piešķiršanas.

5.2. Cik liels var būt projekts un kas to finansēs?⁴

Maksimālā projekta summa (izmaksas) ir Ls 60 000.

Lai sadalītu riskus un atbildību par projekta realizāciju, projekta finansēšanā piedalās gan finansiālā atbalsta saņēmējs⁵, gan banka:

- Projektiem virs Ls 5 000 **vismaz 10%** no projekta kopējās vērtības jāfinansē atbalsta saņēmējam pašam no saviem līdzekļiem vai piesaistītiem resursiem, kas nav saistīti ar komercdarbības atbalstu. Atbalsta saņēmējs var iemaksāt līdzdalību naudas veidā, dibinot uzņēmumu, vai materiālā veidā kā mantisko ieguldījumu, ieguldot savu īpašumu uzņēmuma pamatkapitālā, vai piesaistot citu finansējumu. Jau esošam uzņēmumam līdzdalība var būt iepriekš veiktie ieguldījumi vai papildus investīcijas šā projekta realizācijā. Projektiem līdz Ls 5 000 prasība par atbalsta saņēmēja līdzfinansējumu netiek noteikta.
- No bankas atbalsta saņēmējs projekta realizācijai saņems Starta aizdevumu, ne vairāk kā Ls 54 000. Ar Starta aizdevuma nosacījumiem var iepazīties 6.3.apakšsadaļā „Starta aizdevums”.

Bez tam atbalsta saņēmēji saņems grantu aizdevuma dzēšanai un – daļa atbalsta saņēmēju – grantu saimnieciskās darbības nodrošināšanai, taču saņemtais grantu finansējums netiek paredzēts projekta izmaksu segšanai tiešā veidā.

5.3. Kā banka vērtēs iesniegtos biznesa plānus?

Sagatavoto **biznesa plānu (2 eksemplāros) kopā ar Finansiālā atbalsta pieteikumu** (veidlapa – MS Excel fails – ALTUM mājas lapā) un citiem nepieciešamajiem dokumentiem (skatīt sarakstu Finansiālā atbalsta pieteikuma pielikumā) programmas dalībnieks iesniedz bankas konsultantam, kurš to kopā ar savu rekomendāciju nodod bankas analītiķim detalizētai analīzei un turpmākai lēmuma pieņemšanai bankas kredītkomitejā. Nepieciešamības gadījumā bankas analītiķis sazināsies ar Pieteikuma iesniedzēju, lai saņemtu papildus informāciju par finansējamo projektu.

⁴ Šajā sadaļā minēto aizdevumu un grantu finansējumu pretendents var saņemt tikai pēc Bankas lēmuma saņemšanas par finansiālā atbalsta piešķiršanu – atbilstoši noslēgtā līguma nosacījumiem.

⁵ Jāņem vērā, ka finansiālā atbalsta saņēmējs ir Programmas dalībnieka reģistrētais bizness – SIA, Individuālais komersants vai pašnodarbināta persona.

Lēmumu par finansiālā atbalsta piešķiršanu pieņems bankas kredītkomiteja, izvērtējot biznesa plāna ekonomiskos rādītājus un programmas dalībnieka spējas vadīt uzņēmumu. Kā nozīmīgākie faktori tiks vērtēti biznesa plānā nospraustais mērķis un tā sasniegšanas iespējas, ņemot vērā nozares attīstības tendences.

Biznesa plānu vērtēs pēc sekojošiem kritērijiem:

- **pakārtotības esamība** – uzdevumi atbilst izvirzītajam mērķim, aktivitātes atbilst uzdevumiem, naudas plūsma ir atbilstoša aktivitātēm;
- **pierādāms tirgus** – to raksturo attiecīgajā sektorā jau darbojošos uzņēmumu skaits, potenciālo klientu skaits, nodomu protokoli un līgumi;
- **naudas plūsma** – apliecina līdzekļu pieejamību visam projekta realizācijas periodam, raksturo izmaksu atbilstību tirgus cenām; naudas plūsma jāsegatavo 2 gadiem (1 gads – pārejas gads, kad tiek veiktas plānotās investīcijas uzņēmumā; 2.gads – normāls rentablas darbības gads), skaitot no projekta realizācijas sākuma;
- atspoguļots peļņas–zaudējumu aprēķins, bilance, ekonomiskās analīzes koeficienti.

Finansiālā atbalsta pretendentu vērtēs pēc sekojošiem kritērijiem:

- **pietiekamas zināšanas** - izglītība, papildus apgūtās zināšanas, zināšanas par normatīvajiem aktiem un nodokļu likumdošanu;
- **pietiekamas iemaņas un pieredze** - darba pieredzes ilgums attiecīgajā sektorā, organizatoriskā pieredze, vadītāja pieredze;
- **pozitīva kredītvēsture** – esošo kredītu vai līzingu darījumu saistību savlaicīga kārtošana;
! uzņēmumiem, kas jau darbojas, pašu kapitālam jābūt vismaz 10% no bilances aktīvu kopsummas.

Pieņemot lēmumu par finansiālā atbalsta piešķiršanu, tiks ņemts vērā:

- vai projekts **atbilst** 2.3.apakšsadaļā “Prasības plānotajam projektam” norādītajiem **kritērijiem** (projekta summa līdz Ls 60 000, finansiālā atbalsta pretendenta līdzdalība vismaz 10% no projekta summas, projekta nozare nav izslēgto darbības jomu sarakstā);
- ka finansiālo **atbalstu nevar saņemt grūtībās nonākuši uzņēmumi**, kam piemērota maksātnespējas procedūra;
- ka no aizdevuma līdzekļiem nevar finansēt pamatlīdzekļu iegādi, ja to piegādātājs ir saimnieciskās darbības uzsācēja dalībnieks vai ar saimnieciskās darbības uzsācēju saistītā persona;
- ka finansiālo atbalstu nevar piešķirt, ja atbalsta saņēmējs ir saņēmis vai paredz saņemt finansējumu par tām pašām attiecināmajām izmaksām citu aktivitāšu ietvaros no valsts, pašvaldības vai Eiropas Savienības līdzekļiem.

Tāpat jāņem vērā, ka banka **var atteikt finansiālo atbalstu**, ja:

- tai ir pamats uzskatīt, ka programmas dalībnieks dibina uzņēmumu vai piesaka projektu nolūkā saņemt finansiālo atbalstu, neradot jaunradīto vērtību,
- tai ir pamats uzskatīt, ka reālais biznesa veicējs un patiesā labuma guvējs ir cita persona, nevis programmas dalībnieks,
- programmas dalībnieks bankai ir sniedzis nepatiesu informāciju ar projekta īstenošanu saistītos jautājumos.

Banka informēs pretendentu par pieņemto lēmumu.

! Ja banka noraidījusi finansiālā atbalsta pieteikumu vai arī pretendents atsakās no bankas apstiprinātā projekta realizācijas, tad pretendents saglabā tiesības iesniegt bankā jaunu finansiālā atbalsta pieteikumu.

6. Finansiālā atbalsta saņemšana un projekta realizācija

Par finansiālā atbalsta piešķiršanu pretendents paziņos bankas konsultants. Viņš arī sīkāk informēs par turpmākajām darbībām.

Pēc finansiālā atbalsta piešķiršanas atbalsta saņēmējs veic šādas darbības:

- Reģistrē saimniecisko darbību, ja tas nav izdarīts pirms tam
- Slēdz Finansiālā atbalsta līgumu
- Sāk projekta realizāciju

6.1. Saimnieciskās darbības reģistrēšana

Ja Programmas dalībnieks vēl nav reģistrējis saimniecisko darbību, tad bankas lēmumā par finansiālā atbalsta piešķiršanu **būs noteikts termiņš (līdz 3 mēnešiem), kurā jāreģistrē saimnieciskā darbība**. Finansiālā atbalsta saņēmējs par to saņems rakstisku paziņojumu no bankas.

Atbalsta saņēmējs bankas noteiktajā termiņā reģistrē saimniecisko darbību Latvijas Republikas likumos noteiktajā kārtībā un pēc tam iesniedz bankā reģistrāciju apliecināšus dokumentus.

Ja atbalsta saņēmējs bankas noteiktajā termiņā saimniecisko darbību nav reģistrējis, viņš zaudē tiesības uz finansiālo atbalstu.

6.2. Finansiālā atbalsta līgums

Finansiālā atbalsta līgumā tiek aprakstīta atbalsta saņēmējam piešķirtā finansiālā atbalsta pakete (atbalsta veidi un to apjomi), finansējuma izsniegšanas nosacījumi un kārtība, kā arī bankas un atbalsta saņēmēja tiesības un pienākumi projekta realizācijas laikā. Tāpat līgumā aprakstīta starta aizdevuma, granta saimnieciskās darbības nodrošināšanai (ja tāds ir piešķirts) un granta aizdevuma dzēšanai izsniegšanas kārtība.

Turpmāk sniegta sīkāka informācija par finansiālā atbalsta veidiem.

6.3. Starta aizdevums

Starta aizdevumu piešķir biznesa plānā aprakstītā projekta realizācijai.

Aizdevuma **mērķis** ir **investīciju un/vai apgrozāmo līdzekļu finansēšana**.

Aizdevuma **termiņš** – ne vairāk kā **8 gadi**, bet ne vēlāk kā 2020.gada 31.decembris.

Aizdevuma **valūta** – Latvijas **lati**

Aizdevumu **summa** – ne vairāk kā **Ls 54 000**

Procentu likme gadā:

- **fiksētā** likme no **5% līdz 9%** vai
- **mainīgā** likme no **0% līdz 4% + 6 mēnešu RIGIBOR**

Aizdevuma procentu likme ir atkarīga no projekta riska pakāpes, aizņēmēja līdzdalības projekta finansēšanā un piedāvātā nodrošinājuma.

Komisijas maksa par aizdevuma konta apkalpošanu – Ls 2 mēnesī

Pieteikuma izskatīšanas maksa – netiek piemērota

Maksa par aizdevuma noformēšanu un izsniegšanu – netiek piemērota

Naudas līdzekļu rezervēšanas maksa – netiek piemērota

Aizdevuma **nodrošinājums**:

- uzņēmuma **manta kā lietu kopība**, tai skaitā par aizdevumu iegādātie pamatlīdzekļi; aizdevumiem virs Ls 17 500 aizdevuma summa nevar pārsniegt 135% no piedāvātā nodrošinājuma vērtības. Jāņem vērā, ka nodrošinājuma ķīlas vērtība ir mazāka par objekta iegādes cenu. Tā ir aptuvenā cena (bez PVN), par kādu doto objektu pietiekoši īsā termiņā var

pārdot otrreizējā tirgū;

- **īpašnieka/u galvojums** – katrs īpašnieks sniedz personīgo galvojumu 30% apmērā no piešķirtā aizdevuma summas, bet nepārsniedzot Ls 10 000; projektiem līdz Ls 5 000, ja uzņēmuma pašu kapitāls ir mazāks par 10% no bilances aktīvu kopsummas, īpašnieka galvojums jāsniedz par pilnu aizdevuma summu;
- aizņēmējs var piedāvāt papildus aizdevuma nodrošinājumu, tādējādi palielinot aizdevuma summu un samazinot aizdevuma procentu likmi;
- ja projekts tiek novērtēts kā riskants, papildus nodrošinājumu (vai aizņēmēja līdzdalības palielinājumu) var pieprasīt banka.

Aizdevuma **apguves termiņš nedrīkst pārsniegt 12 mēnešus** no Aizdevuma/ Finansiālā atbalsta līguma noslēgšanas brīža un nedrīkst būt vēlāks par 2013. gada 30. jūniju.

Ja tas ir saistīts ar ilgstošu projekta ieviešanu un ražošanas attīstību, iespējams piemērot atliktos aizdevuma pamatsummas maksājumus līdz 2 gadiem.

Pēc projekta apstiprināšanas atļauts palielināt aizdevuma summu Starta aizdevumam noteiktā limita ietvaros. Palielinot projekta finansējumu, netiek pārrēķināta piešķirto grantu summa.

Komisijas maksa par atkārtota pieteikuma iesniegšanu vai iesnieguma izskatīšanu Finansiālā atbalsta/Aizdevuma līguma nosacījumu maiņai ir Ls 25.

Bez augstāk minētajiem nosacījumiem Finansiālā atbalsta līgumā tiek noteikti aizdevēja un aizņēmēja pienākumi un tiesības, kā arī nosacījumi naudas izmaksai, naudas atmaksas un pārskatu sniegšanas kārtība, citas darbības aizdevuma risku samazināšanai.

6.4. Grants saimnieciskās darbības nodrošināšanai

! Atbalsta saņēmējiem, kuri atbilst 2.1. punktā minētajam 3) vai 4) atbilstības nosacījumam, Grants saimnieciskās darbības nodrošināšanai netiek piešķirts.

Grants paredzēts finansiālā atbalsta saņēmēja vispārējās saimnieciskās darbības nodrošināšanai, un tas netiek paredzēts finansējamā projekta izmaksu segšanai.

Granta apjoms ir **Ls 3 600**, bet ne vairāk kā **35%** no piešķirtā aizdevuma summas.

Grants tiek pārskaitīts uz Finansiālā atbalsta saņēmēja kontu bankā, taču tas kļūst pieejams atbalsta saņēmējam **pakāpeniski 12 mēnešu laikā** – katru mēnesi 1/12 daļa no granta summas.

Banka ir tiesīga **apturēt granta izmaksu**, ja atbalsta saņēmējs nav izpildījis Finansiālā atbalsta līguma nosacījumus vai kavējis maksājumus bankai vairāk nekā 5 dienas.

Ja pēc projekta realizācijas nav apgūta visa Finansiālā atbalsta līgumā paredzētā aizdevuma summa, tad grantu pārrēķina atbilstoši apgūtajai aizdevuma summai, un, ja pārrēķinātais grants ir mazāks, kā sākotnēji piešķirtais, atbalsta saņēmējam starpība ir jāatgriež bankai.

6.5. Grants aizdevuma dzēšanai

Grants paredzēts daļējai saņemtā Starta aizdevuma dzēšanai pēc biznesa plānā aprakstītā projekta realizācijas.

Grantu izsniedz **pēc projekta pilnīgas realizācijas**, izvērtējot biznesa plānā ietverto ražošanas rādītāju un mērķu sasniegšanu.

Granta apjoms ir **Ls 2 000**, bet ne vairāk kā:

- **20%** no atbalsta saņēmējam piešķirtā aizdevuma summas, ja programmas dalībnieks atbilst 2.1. punktā minētajam 1) vai 2) atbilstības nosacījumam;
- **10%** no atbalsta saņēmējam piešķirtā aizdevuma summas, ja programmas dalībnieks atbilst 2.1. punktā minētajam 3) vai 4) atbilstības nosacījumam.

Grantu izsniedz **aizdevuma pamatsummas dzēšanai**.

Grantu izsniedz **ne ātrāk kā 12 mēnešus un ne vēlāk ka 2 gadus pēc Finansiālā atbalsta līguma**

parakstīšanas⁶. Ja finansiālā atbalsta saņēmējs nerealizē projektu noteiktajā termiņā, viņš zaudē tiesības saņemt Grantu aizdevuma dzēšanai.

Lai saņemtu grantu, finansiālā atbalsta saņēmējam jāiesniedz bankā:

- **Atskaite** par projekta realizāciju (veidlapa ALTUM mājas lapā)
- **Attaisnoto izdevumu kopsavilkums**, kam pievienoti projekta realizācijas izdevumus attaisnojošie dokumenti,
- **Valsts Ieņēmumu dienesta izziņa** par nodokļu nomaksu,
- **Uzņēmuma bilance un peļņas/zaudējumu aprēķins** atbilstoši „Likumam par grāmatvedību”.

Grantu **izsniedz**, ja atbalsta saņēmējs ir:

- izpildījis biznesa plānā paredzētos pasākumus;
- izlietojis aizdevumu atbilstoši mērķim;
- izpildījis Finansiālā atbalsta līgumā paredzētos nosacījumus.

Grantu **var neizsniegt**, ja atbalsta saņēmējam ir:

- nodokļu maksājumu parāds VID,
- reģistrēti aktīvi maksājumu kavējumi parādnieku reģistros,
- konstatēti Finansiālā atbalsta līguma pārkāpumi (piemēram, atbalsta saņēmējs uzņēmis papildus saistības bez saskaņošanas ar banku).

Ja nav apgūta visa Finansiālā atbalsta līgumā norādītā aizdevuma summa, tad grantu pārrēķina un izsniedz atbilstoši apgūtajai aizdevuma summai.

6.6. Projekta realizācija

Pēc Finansiālā atbalsta/Aizdevuma līguma parakstīšanas atbalsta saņēmējs sāk projekta realizāciju.

Projekta realizācijas laikā atbalsta saņēmējs sniedz pārskatus bankai atbilstoši noslēgtā līguma nosacījumiem.

! *Būtiskas izmaiņas projekta realizācijā, kas atšķiras no bankā izskatītā biznesa plāna, atbalsta saņēmējam jāsaskaņo ar banku.*

---

⁶ Grantu apguves termiņš nedrīkst pārsniegt 2015. gada 30. jūniju